

Křtinský zpravodaj

Březen 2018/1

Vážení sousedé,

je konec února, venku mrzne, až praští a za starých časů by se sedělo v teple u kamen, dralo peří a vyprávěly příběhy. My dnes místo toho čteme Zpravodaj. Příběhů se do něj za ty čtyři měsíce nashromáždilo požehnaně.

Máme za sebou vydařený Spolkový ples i Ostatky, na nichž jsme se zase dověděli vše, co se loni ve Křtinách stalo. Ani letos nás pan místostarosta nešetřil a všechno dění pěkně okomentoval.

Jen krátce bych se zastavil u voleb prezidenta. Je škoda, že tato událost dokázala vytvořit dva tak nesmiřitelné tábory, jež preferují každý svého kandidáta a druhého zatracují do pekel. Doufám, že ti, co „vyhráli“, najdou v sobě dostatečnou pokoru vůči názorům ostatních a ti, kteří „prohráli“, svou porážku čestně přijmou. A společně budeme dál řešit naše každodenní problémy a zájmy. Při této příležitosti bych rád zmínil, že představitelé vítězných obcí loňské soutěže Vesnice roku dostali pozvání od pana prezidenta na Pražský hrad, které se uskuteční dne 28. března. Chystáme se tam s paní účetní Anitou a považuji za velkou čest, že si pan prezident této soutěže váží a naši delegaci přijme. Určitě vám budeme o naší návštěvě v příštím čísle Zpravodaje referovat.

V loňském roce se nám podařilo velmi dobře hospodařit a hospodaření městysu skončilo ziskem ve výši 3.826.718 Kč. Také škola dosáhla kladný hospodářský výsledek, ziskem 504.464 Kč. Na tomto zisku se významně podílela předchozí investice do nového vytápění a klimatizace, která se nám tak začala rychle vracet.

Všechna opatření, která jsme zatím provedli v rámci úspor energií, mají nemalý podíl na našem hospodaření a zbývají nám tak peníze na další investice. Letos během letních prázdnin dojde k výměně topení ve Spolkovém domě, kde současné elektrické přímotopy nahradí plynové vytápění. Tím dojde nejen k velkým finančním úsporám, ale také daleko většímu komfortu při jeho využívání. Celá investice s předběžným odhadem za 1.800.000 Kč, bude hrazena cca ze 70% dotacemi, jak z MMR, tak z prostředků JMK. Máme podáno několik žádostí o dotace. Z těch větších například na vybavení odborných učeben a venkovní učebny v ZŠ a MŠ ve výši 3.600.000 Kč. Jak jste si určitě všimli, na podzim se začal rekonstruovat park mezi chrámem a Spolkáčem. Jak počasí dovolí, budeme pokračovat. Máme podanou žádost o dotaci na opravu cesty nad hřbitovem, snad budeme letos úspěšní. Dále bychom chtěli, upravit plochu pod hřbitovem, aby lidé měli kde parkovat, když jedou na hřbitov a navíc by se zamezilo vytékání vody, která tam v zimě namrzá. Určitě největší akce nás čeká, když ne letos, tak příští rok. Jedná se o průtah Křtiny – Jedovnice, který naváže na novou silnici v Březině a skončí v Jedovnicích u kruhového objezdu. Projekt je hotov a v současnosti probíhá na stavebním úřadě územní řízení. Jsem rád, že jsme přesvědčili představitele o potřebnosti této akce a tímto bych chtěl také za jejich vstřícnost poděkovat. Tento projekt řeší nejen silnici, ale hlavně chodníky, zastávky autobusů a další věci, které s tím souvisí. Určitě vás budeme o vývoji s předstihem informovat.

Jaro je sice teprve za dveřmi, ale věřím, že nové kompostéry, které jsme pořídili loni, už vám dobře slouží.

Přejme si, aby letošní rok byl stejně úspěšný, jako ten loňský.

Váš starosta

OBEC

Upozorňujeme občany na Obecně závaznou vyhlášku 1/2017
o místních poplatcích, zejména pak na článek 26

Ohlašovací povinnost.

Poplatník je povinen ohlásit správci poplatku vznik (změnu i zánik) své poplatkové povinnosti nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy mu povinnost platit tento poplatek vznikla (změnila se či zanikla), případně doložit existenci skutečností zakládajících nárok na osvobození nebo úlevu od poplatku.

Tiskopisy k ohlašovací povinnosti naleznete na stránkách městysu:

*Pro občany / Křtínský úřad a samospráva / Potřebuji vyřídit /
/ Městys Křtiny / místní poplatky za KO a psa.*

Při platbě na úřadě Vás na tuto skutečnost pracovnice úřadu upozorní, pokud platíte poplatky přes účet, prosím věnujte této zprávě pozornost.

Jubilanti

V následujících měsících oslaví životní jubilea tito naši spoluobčané:

Březen

Růžena Klímová, Stanislav Kubeš, Františka Lišková,
Stanislav Nippert, Zdeněk Pokorný, Marie Šmerdová (Santini),
Irma Třísková., Jiří Učeň, Miroslav Zukal

Duben

Alois Švenda, Marie Králíková, Petr Krejčíř, Miloslav Pokorný,
Ingrida Pospíšilová

Květen

Miroslav Drápela, Jaroslava Hamerská,
Jarmila Komprdová (Santini), Bohumila Macháčová,
Zdeněk Opletal, Libuše Pastorčáková, Anna Pernicová,
Libuše Sehnalová, Čestmír Šnoblt

Červen

Viola Bednářová, Eugenie Černohlávková, Rudolf Feilhauer,
Josef Kotulán, Silva Nezvalová, Věra Pišová, Olga Raiblová

**Přejeme jim do dalších let života pevné zdraví
a osobní spokojenost.**

**POZOR! Pohotovostní zubní ordinace v Brně
mění provozní dobu. Čtěte na straně 16.**

Pytlový sběr

Během jara vyjedou obecní zřízení pro tříděný odpad
ve žlutých pytlích v těchto termínech:

21. března, 18. dubna, 16. května, 13. června, 4. července.

Děkujeme vám za spolupráci při třídění odpadu.

ŠKOLA

Předvánoční keramické dílničky pro veřejnost

V úterý 21. listopadu 2017 proběhly v naší škole předvánoční "Keramické dílničky" pro veřejnost. Překvapil nás obrovský zájem veřejnosti. Celkem si přišlo vyrobit předmět s vánoční tematikou 83 účastníků, z toho bylo 35 dospělých a 48 dětí. Díky úsilí organizátorů se podařilo připravit ve školní jídelně vyhovující pracovní prostředí a všichni kdo přišli,

si mohli vyzkoušet své výtvarné schopnosti. Vzniklo plno překrásných výtvorů, které si následně ve čtvrtek 30. listopadu 2017 přišli zájemci po vypálení ještě vylepšit glazováním. Po celou dobu dílniček panovala dělná příjemná atmosféra, která navozovala blížící se čas vánoční pohody.

Poděkování za bezproblémovou organizaci a průběh dílniček patří našim pedagogickým pracovníkům Martině Zedkové, Evě Soldánové, Miroslavě Gregorové a Lucii Růžičkové.

Zapsal: RNDr. Petr Lukáš

- o -

Den předškoláka

V pátek 12. ledna 2018 jsme přivítali ve škole budoucí žáky 1. třídy. Některé děti doprovázeli rodiče, jiné přišly za doprovodu paní učitelky mateřské školy. Paní učitelky 1. stupně ZŠ Mgr. Ivana Dosátlová s asistentkou Simonou Šilhánkovou a Mgr. Olga Teremová pro ně připravily pestrý program. Děti se spolu se žáky 1. třídy společně učily, prohlédly si školu a ve školní tělocvičně absolvovaly zábavné sportovní hry. Zde je doprovázeli žáci 8. třídy, kteří v novém školním roce budou

jejich pomocníci v projektu **"Můj nový kamarád"**. Pro rodiče, kteří doprovázeli své děti, byla zorganizována beseda s vedením školy a vedoucí školního poradenského pracoviště. Zde se dozvěděli informace o provozu školy, o školní docházce, o předškoláckých skupinkách a mohli se zeptat na vše, co je kolem budoucí školní docházky jejich dětí zajímavá. Věřím, že Den předškoláka splnil očekávání všech zúčastněných a děti se seznámily se školním prostředím, které pro ně při nástupu do první třídy již nebude neznámým.

Zapsal: RNDr. Petr Lukáš

- 0 -

Den otevřených dveří školy

V pátek 8. prosince 2017 si mohli rodiče, prarodiče a přátelé školy přijít prohlédnout vánočně vyzdobenou školu. Žáci prvního stupně pod vedením třídních učitelek nacvičili kulturní vystoupení – recitovali, zpívali, hráli divadelní představení. Zatančily také žákyně naší školy, které navštěvují taneční kroužek ZUŠ Adamov.

Žáci druhého stupně, kteří rozvíjejí svoje znalosti z angličtiny v konverzaci v anglickém jazyce, zahráli anglicky divadlo o tom, že o Vánocích by nikdo neměl být sám. Ve třídách druhého stupně si rodiče mohli prohlédnout čtenářské deníky, různé projekty z angličtiny, zeměpisu, výukové programy, práce žáků, pozorovat mikroskopem nebo si nechat vysvětlit fyzikální jev. Každý účastník si mohl odnést vánoční přání nebo jiný žákovský výrobek s vánoční tematikou.

Pro veřejnost byla také otevřena mateřská škola, kde byla prohlídka spojena s předvánoční dílničkou. Rodiče si mohli prohlédnout třídu Žluťásků i Modrásků a společně s dětmi vyrobit vánoční ozdoby na stromček. Po té předvedly děti kulturní program.

Všichni návštěvníci mohli ochutnat drobné občerstvení ve školní jídelně.

RNDr. Jarmila Ištoková

Žákovská ekologická konference v Praze

Dne 13. listopadu 2017 se v budově MŠMT v Praze uskutečnil již 12. ročník Žákovské ekologické konference. Konference se konala pod záštitou UNESCO a organizátorem byl Klub ekologické výchovy Praha.

Zde se se svým projektem **Vodní a odpadové hospodářství Moravského krasu** představili žáci osmého ročníku naší školy – Richard Král,

David Sedlák a Filip Bayer. Tito žáci, ve svém volném čase a volných hodinách mapovali vodní a odpadové hospodářství, ze kterého vzniká mapa, která je dostupná na stránkách naší školy. Děkujeme žákům za reprezentaci naší školy a přejeme hodně sil v pokračování projektu.

Mgr. Petr Zouhar

SPOLKY

Činnost STP Křtiny

Tato nenápadná součást Křtinských spolků byla až dosud téměř dokonale skryta před zraky veřejnosti. I pro redakci Zpravodaje bylo proto příjemným překvapením, dovědět se, kolik aktivit toto sdružení vykazuje a kolik má aktivních členů. Rádi zveřejňujeme. Pozn. red.

Ještě ani do jednoho čísla Křtinského zpravodaje nikdo nenapsal nic o činnosti místní organizace Svazu tělesně postižených. Asi to bude tím, že většina členů je staršího data narození a moc si nerozumí s počítačem.

Přesto by však činnost tohoto spolku stála alespoň za zmínku. Od té doby, co se vedení ujala paní Olga Belanyiová, jeho aktivita stoupla a počet členů se rozrostl na 81. V místní organizaci jsou i občané z okolních vesnic, ale Křtinští převažují. V loňském roce paní Olga zajistila lístky na několik divadelních představení v Blansku a Jedovnicích a na koncert Veselé trojky. Uskutečnil se zájezd do Lednice a do Mošoně a třináct členů se zúčastnilo různých rekondičních pobytů.

Chtěla bych touto cestou i za ostatní členy organizace poděkovat paní Olze Belanyiové za její péči o ty naše spoluobčany, kteří by se už v mnoha případech sami nikam nedostali.

M.Kleskeňová

- 0 -

Družstvo mužů

V zimě jsme opět nezahláli a již od listopadu chodíme každou neděli v 17.00 do křtinské tělocvičny zahrát futsal. Kdo by se chtěl přidat, je vítán, stačí se ozvat Štefanu Pindřákovi a přijít.

Navíc stejně jako minulý rok jsme odehráli exhibiční zápas na Štědrý den. Tentokrát kvůli podmáčené trávě na novém hřišti u školy. Nálada byla výborná, gólů padalo hodně. Nakonec jsme si popřáli pěkné svátky a za rok se určitě uvidíme znovu.

Štefan Pindřák

- 0 -

Zimní kultura

Půlnoční vánoční mše byla letos opět zpívána, jako již od nepaměti. O hudební část mše se postaral chrámový sbor pod vedením Lukáše Sotoláře, posílený příležitostným komorním orchestrem Santini Ensemble, vytvořeným pro tuto příležitost z křtinských i přespolečných muzikantů. Na programu byla sborová mše prvorepublikového varhaníka Ignáce Händla. Zpívala se tentokrát nejen půlnoční, ale i hrubá mše na Hod boží vánoční.

Kulturní rok na vsi začal letos stejně jako v předchozích letech několika vánočními koncerty Kantily, která na štědrý den tvořila jádro chrámového sboru, vystoupila spolu s vánočním programem nejprve 6. ledna historicky poprvé v ohozském kostele a o den později v Bukovince. Zpět do Křtin se vrátila s koncertním provedením Händlovy mše ještě jednou v neděli 14. ledna. Tím byla kultura vánoční definitivně vystřídána kulturou plesovou.

Hned příští sobotu, 20. ledna, proběhl na Zámku Spolkový ples, který opět využil všechny tři zámecké sály.

Horní patro plesového rejdiště opanovala cimbálová muzika Pecka. Hodová chasa ji využila k prvnímu neoficiálnímu nácviku na letošní hody.

Taneční skupina Řečkovická 13 předvedla plesovým hostům, jak se to dělá.

Letošní krátká plesová sezona skončila ovšem ještě dříve, než pořádně začala. Již 10. února ji ukončily tradiční Ostatky, během nichž se dvacítka nadšenců, ponejvíce z divadelní společnosti Křový, převlékla do karnevalových úborů a vyrazila na obvyklou veselou pouť vesnicí, aby pozvala obyvatele do hostince u Farlíků, na večerní Pochovávání basy. Za starých časů se jim říkalo "maškarádi" a samozřejmě ani letos mezi nimi nechyběl nezbytný medvěd.

*Ostatková chasa letos zapózovala, jako snad každý rok,
před Farlíkovým a před Drápelovým.*

Krátce před uzávěrkou Zpravodaje proběhl ještě v pátek 23. února na Zámku Společenský večer ŠLP, který spolu se Spolkovým plesem tvoří v současné době základ křtinského plesového dění.

Petr Švenda, kronikář

Ledová Praha – aneb za poznáním nejen o prázdninách.

Každoročně se sjíždějí děti z celé republiky o pololetních prázdninách na LEDOVOU PRAHU. Jedná se velmi často o kolektivy Pionýra, ale je to rovněž velká příležitost i pro dědečky a babičky, aby si udělali pěkný výlet s vnoučaty. Jsou to nejen příjemné zážitky, ale i mnoho příležitostí k poučení. S Ledovou kartou, kterou lze získat na ústředí Pionýra, lze navštívit řadu muzeí a jiných pamětihodností a zajímavostí Prahy. Navíc je to se zvýhodněným vstupným, nebo zcela zadarmo.

Tradici podporovat akce Pionýra zavedl náš dlouholetý vedoucí Rostík a vdechl též pražským setkáním to osobité kouzlo, že „pionýrský potěr“ při každé návštěvě nezapomene na Klárově položit věneček nebo nějaké jiné květiny k pomníku Gončarenka. Jezdívají jsme dříve v počtu, tak do deseti dětí, což je na spaní a hlídání úplně ideální, ale nakonec nás letos jelo 17 dětí a tři dospělí. Za nemocného chlapce se k nám přidal na poslední chvíli i Jarek Gryc a tak konečně máme po tolika letech i nějakou tu zdařilou fotku. Děti si letos Ledovou Prahu organizovaly úplně samy. Stali se z nich zkušební partáci, na které jsem se mohla plně spolehnout při přesunech i na koncertě při získání míst. Pomáhali mi tak, že jsem vedoucího Rostíka ani nepostrádala. Ať si hraje hokej, když ho to tolik baví. Já také dělám nejradyji to, čemu rozumím a na co se zároveň i těším. Ledovou Prahu jsme tedy zahájili v Tróji návštěvou botanické zahrady hlavního města Prahy, skleníku „Fata Morgána“, který byl loni v částečné rekonstrukci. Dál jsme využili letošní nové nabídky Národního zemědělského muzea u Letné. Kluky, ale i děvčata zaujala zemědělská technika, která se nabízela v mnoha podobách. Malí návštěvníci si některé exponáty mohli i ohmatat, nebo jejich obsluhu vyzkoušet na trenežerech. V pěti poschodích jsme se poučili o všem podstatném, co nás v naší přírodě obklopuje. Mě i děti nejvíce nadchla expozice RecykLES - cesta dřeva. Pracovnice muzea nás provedla lesem a poutavě přitom vyprávěla o mnoha zajímavostech. Zde se i ukázala bystrost a připravenost obyčejných kluků z vesnice a tak David Smilek z Bukovinky skvěle pomáhal šamance při popisování a pozorování jednotlivých lesních pater. Projevily se tu stavitelské vlohy a fantazie našich nejmladších budovatelů (Šimonek a Martin).

Čas neúprosně běžel a děti si ještě v pátek prohlédly muzeum voskových figurín a domů do školy jsme se vraceli až po 20. hodině. To je moje doba, když doma přestávám být funkční, ale tady teprve všechna únava z dětí spadne, začínají se uzavírat přátelství a družby s jinými výpravami. Usmlouvala jsem večerku pro malé na devět a pro starší na půl desátou. A zase to byli kluci, kteří pravidla soužití malých a větších partáků skvěle dodrželi.

V sobotu nás čekalo Náprstkovo muzeum s výstavou Indiáni Severní a Jižní Ameriky a oběd v centru Arkády. Velkou popularitu u všech dosa-
vadních výprav získává Muzeum policie. Bývalé ochránce českoslo-
venských státních hranic, zde jistě upoutá expozice o Pohraniční stráž. Na
naši mládež útočí na každém kroku dezinformace. Ledová Praha je z toho
pohledu jednou z nejlepších možností k vytvoření objektivního pohledu na
naše dějiny. Je vítaná bez ohledu na to, jestli se na ni vydáme s rodinou nebo
s větším kolektivem. Večer byl vyhrazen koncertu Děti dětem, kde se
představují vítězové kulturních pionýrských soutěží za minulý rok.

Lída Boháčková

Výlet do Prahy je pro každé dítě velkým zážitkem.

Zimní termín má navíc nespornou výhodu, že se účastníci nemusí prodírat tisícičkami turistů, zahlcujících pražské ulice a památky, sotva sleze sníh.

Vánoční jarmark

O první adventní neděli proběhl ve Spolkovém sále vánoční jarmark. Dá se o něm říci, že ve Křtinách už je tradicí stejně jako jiné akce, neboť podle slov paní Urbánkové proběhlo již více než deset jarmarků vánočních nebo velikonočních.

Na jarmarku prodávalo 23 prodejců ze Křtin i okolí a nabízeli pestrou škálu výrobků a potravinářských specialit. Jistě největší úspěch měl i letos prodejní stůlek cukrárny U Konvalinků z Bukovinky a uzeniny Betas Lipovec. Což ovšem neznamená, že na dalších stáncích se po nabízeném zboží nezaprášilo. Já sama jsem na místě utratila všechnu hotovost, co jsem s sebou měla.

Jak je již zvykem, prostory jarmarku ozdobily vánoční dekorace místních obyvatel a v chodbě byla k vidění výstava výrobků žáků křtinské školy. Velice děkujeme za zapůjčení ozdob a zapojení školy.

Letos nově prostory sálu ozdobila i dřevěná kolekce pana Přemysla Horka – vyřezávaná lavice se stolkem a krásné dřevěné skulptury. Kolekce vytvořila oázu pro posezení s přáteli u sklenky dobrého pití.

Chtěla bych poděkovat všem lidem, kteří se na přípravě a realizaci jarmarku podíleli. Ač je to jednodenní akce na malém prostoru, je třeba pomoci bezpočtu lidí, aby se jarmark vyvedl podle našich představ. Bez Klubu seniorů, pomoci hasičů, skautů a dalších dobrovolníků bychom se na adventní atmosféru tak pěkně nenaladili.

Adéla Závadová

Samorosty Přemka Horka se sice na vánoční stromek pověsít nedají, ale k vánoční atmosféře jarmarku přispěly stejně, jako stánky s vánočními drobnostmi.

- 0 -

Kam mezi svátky? Pobavit se na POVÁNOČNÍ VESELICI.

Hodně lidí se chodí pobavit na Silvestra, ale my jsme zvolili čas před koncem roku k setkání, které jsme nazvali Povánoční veselice. Moc jsme byli rádi, že přišli nejen senioři, ale i další naši příznivci. K dobré náladě přispěla hudební skupina DAJA (Dáša a Jan) a zahrála a zazpívala snad všechny žánry, při kterých jsme se výborně pobavili. Velká pohoda byla také, když jsme rozdávali Ježíškovi dárečky, které jsme mu přinesli.

Při dobrém vínečku jsme si zazpívali, zatancovali, zavzpomínali. A hlavně přišli a pobavili se i ti, kteří by jinak smutnili doma. Nikdo se neopil, ani nepřejedl. Proto nás všechny moc mrzí, že se najde člověk, který tvrdí opak, i když tam sám nebyl.

Nás ovšem takové nepřijemnosti neodradí a proto vás už v předstihu všechny zveme na Povánoční veselici 28. 12. 2018. Skupina DAJA přislíbila že přijede, protože se i jim ve Křtinách líbí.

Za Klub seniorů Svatava Urbánková

foto: Marie Kleskeňová

Předvánoční a vánoční koncerty Kantily

Jako pokaždé, i konec roku 2017 a úvod nového roku 2018 byl ze strany Kantily protkán mnoha koncerty. Již 25.11.2017 se Kantila účastnila slavnostní liturgie ke cti sv. Cecílie – patronce varhaníků, zpěváků a dalších hudebníků, která proběhla v Brně na Petrově. Kantila doprovázela svým zpěvem slavnostní mši a po ní pak v minikoncertu představila malou část ze svého bohatého repertoáru. Účinkování sklidilo velký úspěch a bylo povzbuzením do dalšího koncertování, které zpěváky na přelomu roku ještě čekalo.

2.12.2017 k 25. výročí založení Nadace pro radost zapěla Kantila na Adventním koncertu v Salesku (Salesiánské středisko) v Brně Líšni. V první části koncertu představila Kantila průřez ze svého repertoáru „a capella“. V druhé polovině zazněla nádherná Missa brevis od současného autora Zdeňka Krále se sólisty Lenkou Cafourkovou – Ďuricovou a Karlem Klimešem – kmenovým zpěvákem Kantily.

A přišly Vánoce. Kantila spolu s členy Chrámového sboru secvičila Českou vánoční mši od Ignáce Händela a za doprovodu smyčcového a dechového tělesa Santini enseble ji představila klientům domova pro seniory Lumina 23.12.2017. Dále ji provedla na „půlnoční“ mši 24.12.2017 a „hrubé“ mši 25.12.2017 ve Křtinách a na „Štěpánské“ mši 26.12.2017 v Brně u Minoritů. K této mši pak zpěváci přidali další Vánoční koledy a s tímto repertoárem odzpívali tři koncerty v novém roce. A to 6.1.2018 v kostele sv. Václava v Ochozi u Brna, 7.1.2018 v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Bukovince a do třetice na půdě domácích, v chrámu Jména Panny Marie ve Křtinách 14.1.2018. Tento poslední koncert byl zvláštní tím, že se na něj platilo vstupné 250 Kč, neboť byl organizován jako benefiční na restauraci varhan v křtinském chrámu. Proto bychom chtěli poděkovat všem návštěvníkům, kteří takto přispěli na tento bohubilý úmysl a přišli se zároveň s námi rozloučit s časem vánočním.

Byl to krásný, i když místy lehce únavný maraton zpívání a my jsme za něj rádi, neboť můžeme posluchačům předvést něco z našeho nadřehého umění. Děkujeme všem, kteří si nás přišli poslechnout, děkujeme všem partnerům, sponzorům a příznivcům našeho sboru, děkujeme instrumentalistům, kteří nás vždy ochotně doprovází a v neposlední řadě děkujeme našemu sbormistrovi MgA. Lukáši Sotolářovi za jeho věčnou trpělivost s námi, mnohdy rozjívěnými a nepozornými zpěváky.

Něco málo o Ignáci Händelovi:

Ignác Händel se narodil 2.8.1889 v Čáslavi. Absolvoval na Pražské konzervatoři hru na varhany v roce 1909 a stal se varhaníkem v Čáslavi. Řídil orchestr Východočeského divadla. Po vzniku Československa v roce 1918 odešel do Prahy, kde působil nejprve jako varhaník v kostele sv. Jindřicha a od roku 1919 až do své smrti jako ředitel kůru v chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Karlíně. Byl autorem více než stovky, převážně chrámových skladeb. Psal však také klavírní skladby, písně pro smíšené sbory i taneční skladby.

Martin Vojáček

Zpívání na „půlnoční mši“

Koncert v Lumině

Svatocecilské setkání na Petrově

Křtinské pohledy

Posledně jsme si slíbili zveřejňovat zajímavé fotografie z křtinských domácích archivů. Jednu takovou jsme objevili v archivu Emila Páska. Máte-li ještě v paměti obrázky karnevalové chasy z letošních Ostatků, jistě vás zaujme srovnání s následující fotografií. Všechno se mění: příroda, města, vesnice, technika i my, lidé, ale jedno zůstává - Ostatky.

Pár rozdílů by se ovšem našlo. Nikoho z maškarádů, kteří pózovali fotografovi v roce 1964, byste mezi letošními maskami nenašli a naopak. Jen ty úsměvy a radost ze života jsou stejné.

Petr Švenda

ZAPIŠTE SI

**UPOZORNĚNÍ:
ZMĚNA ZUBNÍ POKYTOVOSTI V BRNĚ**

Úrazová nemocnice, Ponávka 6, tel: 545 538 111

všední dny: 18.00 – 24.00

volné dny: 8:00 – 20:00

To znamená, že ve zbývajícím čase pohotovost zajišťována nebude!

Rozpis zubní pohotovostí do prázdnin

Březen

3.3.	MUDr. Houdková	Blansko, Pražská 1b	731 144 155
4.3.	MUDr. Tomašíková	Adamov, Smetanovo nám. 327	516 446 398
10.3.	MUDr. Nečasová	Blansko, ZŠ TGM, Rodkovského 2	607 812 963
11.3.	MUDr. Vrtělová	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516 488 455
17.3.	MUDr. Žilka	Benešov, 19	516 467 313
18.3.	MUDr. Adamová	Letovice, Masarykovo náměstí 18	516 474 018
24.3.	MUDr. Beranová	Blansko, Gellhornova 9	735 056 656
25.3.	MDDr. Bočková Eva	Kunštát, nám. ČSČK 38	516 462 203
30.3.	MUDr. Bočková Jana	Kunštát, nám. ČSČK 38	516 462 203
31.3.	MUDr. Fenyk	Letovice, Tyršova 15	516 474 310

Duben

1.4.	MUDr. Grénarová Magda,	Boskovice, Růžové nám. 16	774 710 550
2.4.	MUDr. Grenarová Marie,	Poliklinika Blansko, Sadová 33	724 081 182
7.4.	Dr. Gudko Iurii	Boskovice, Nemocnice Boskovice	516 491 265
8.4.	Dr. Guresh Marjana	Boskovice, Nemocnice Boskovice	516 491 264
14.4.	MUDr. Hosová	Rájec, Zdrav. středisko	516 432 138
15.4.	MUDr. Havlová	Blansko, Pražská 1b	721 425 074
21.4.	MUDr. Hepp	Rájec, Šafranice 101	516 434 055
22.4.	MUDr. Hanáková	Blansko, Pražská 1b	516 418 788
28.4.	MUDr. Hošák	Adamov, U Kostela 4	516 446 428
29.4.	MUDr. Tomášková	Blansko, Pražská 1b	734 177 800

Květen

1.5.	MUDr. Chatrný	Boskovice, Lidická 8	516 456 109
5.5.	MUDr. Jaklová	Boskovice, Smetanova 24	516 454 046
6.5.	MDDr. Potůček	Blansko, Pražská 1b	516 419 538
8.5.	MUDr. Jílková	Rájec, Ol. Blažka 145	516 410 786
12.5.	MUDr. Kopáčková	Letovice, A. Krejčího 1a	516 474 369
13.5.	MDDr. Koudelková	Blansko, Pražská 1b	516 419 538
19.5.	MUDr. Kraml	Boskovice, Růžové nám. 16	733 644 499
20.5.	MUDr. Křížová	Knínice u Boskovic	516 452 808
26.5.	MUDr. Kubínová	Boskovice, Nemocnice Boskovice	516 491 263
27.5.	MUDr. Kulhánková	Křtiny, Zdrav. středisko	516 414 291

Červen

2.6.	MUDr. Kupková	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516 488 457
3.6.	MUDr. Kutlíková	Boskovice, Růžové náměstí 2345/12	516 453 997
9.6.	MUDr. Láníková	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516 488 456
10.6.	MUDr. Loskot	Svitávka, Hybešova 197	516 471 210
16.6.	MUDr. Lukeš	Boskovice, Smetanova 24	516 454 046
17.6.	MUDr. Mikulášková	Letovice, Mánesova 468/2	516 474 488
23.6.	MUDr. Stojanov	Blansko, B. Němcové 1222/15	605 184 479
24.6.	MUDr. Padalík	Boskovice, Nemocnice Boskovice	516 491 263
30.6.	MUDr. Paděrová	Šebetov, 117	516 465 452

Stomatologická pohotovost je sloužena v uvedené dny na uvedené adrese od 8:00 do 13:00.

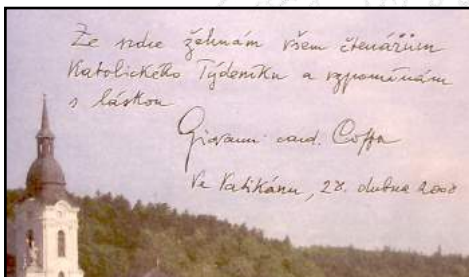
Mimo výše uvedené termíny je služba zajištěna v Brně, Úrazová nemocnice, Ponávka 6,
tel. 545 538 111.

RŮZNÉ

Deset let národní kulturní památky

Titul Národní kulturní památka České republiky označuje nejceněnější kulturní poklady, které se nacházejí na území České republiky. Jsou chráněny zvláštními předpisy, takže je nelze kupříkladu vyvézt do zahraničí bez souhlasu vlády. Ke konci roku 2017 pyšnilo se tímto titulem pouhých 336 nemovitých, či movitých objektů, počínaje Pražským hradem, který byl takto označen v roce 1962, přes relikviář svatého Maura, Moravské zemské desky a areál Pusteven a konče opavským Kulturním domem. O mimořádné hodnotě titulu svědčí třeba fakt, že v Brně je takových památek jen devět, a to je po Praze nejvíc v celé republice.

Jako 216. památka v pořadí získal právě před desíti lety tento titul kostel Jména Panny Marie ve Křtinách, nařízením vlády číslo 170/2008 ze dne 28. dubna 2008.

Rozhodnutí vlády mělo velký ohlas nejen u nás, ale i v zahraničí. Kardinál Giovanni Coppo, apoštolský nuncius, měl takovou radost, že napsal česky na přední stranu Katolického týdeníku s fotografií našeho kostela vlastnoruční blahopřání.

Dnes už se zdá samozřejmostí, že monumentální dominanta naší obce, náležící ke skvostům barokní architektury, navržená nejvýznačnějším českým barokním architektem, J.B.Santinim, je národní kulturní památkou. Spíše překvapuje, že se svého zaslouženého titulu dočkala teprve v roce 2008.

Aby byla památka prohlášena za národní, je nutno prokázat nejen její kulturní výjimečnost, ale i úsilí o její zachování a údržbu. A o splnění těchto podmínek se zasloužili především dva muži, kteří zvelebování křtinského kostela věnovali ruku v ruce čtyřicet let svého života. Pan děkan Tomáš Prnka a jeho dlouholetý spolupracovník, pan Milan Bezrouk. Především jejich zásluhou se kostel podařilo uvést do stavu, který přesvědčil vládu, že si titul Národní kulturní památka zaslouží. Titul tak představuje vyvrcholení jejich mnohaletého úsilí.

Je přitom symbolické, že právě v těchto dnech vzpomínáme rovněž pátého výročí jejich úmrtí. Společně se věnovali zvelebování kostela a společně, s několikadenním odstupem, na jaře 2013 odešli. Nejprve, dne 6. března Milan Bezrouk a na Velký pátek 29. března jej následoval pan děkan. Jejich národní kulturní památka, však žije dál.

Petr Švenda

Proč slavíme Velikonoce pokaždé v jiné době?

Milí čtenáři. Máme před sebou, na dohled, největší svátky v roce – Velikonoce. Přemýšleli jste někdy nad tím, proč slavíme velikonoce, pokaždé v jiné době? Proč samotným velikonočním svátkům předchází 40 dnů postní doby?

Zkusme se společně zamyslet tak trošku jinak, než jsme zvyklí v naší „křesťanské mluvě“.

Víte, proč máme dvě uši a jedna ústa? Abychom více skrze uši poslouchali a méně mluvili... A víte, proč máme dvě oči? Abychom občas jedno oko i mohli přimhouřit... Jak funguje každý z nás? Necháme se tím inspirovat?

Celý křesťanský svět prožívá dobu postní. Ta začíná Popeleční středou, končí Svatým velikonočním týdnem a trvá čtyřicet dnů. Těch čtyřicet dnů připomíná Ježíšův půst na poušti, který trval stejnou dobu, ale také je to čas, který izraelský národ šel z egyptského otroctví ke svobodě do Zaslíbené Země, která trvala čtyřicet let.

Možná stojí za vysvětlenou i to, proč slavíme Velikonoce pokaždé v jiné době, proč je to takzvaný pohyblivý svátek. Termín Velikonoc se řídí lunárním kalendářem, slaví se vždy v první neděli po jarním úplňku.

Půst je vedle modlitby a almužny určitou formou duchovního projevu, který se vyskytuje snad ve všech náboženstvích. Vyjadřuje, že se dokážeme ovládat a kontrolovat, že jsme pány sebe samých. S půstem se setkáváme ovšem i jinde. O půstu by mohly hodně vypravovat modelky. Nebo také sportovci, tedy až na vrhače koulí nebo zápasníky sumo.

Ať už je motivace jakákoli, půst určitě člověku prospívá. A netýká se jen masa, může mít i jinou podobu. Proto bych navázal na dvě úvodní otázky. Nebylo by na škodu, kdybychom občas „vypnuli“ pusu anebo více kontrolovali, co z našich úst vychází. Slovo je totiž nástroj, kterým nejvíc a nejčastěji druhým ubližujeme. Dokonce můžeme slovem i zabít, to když někomu vezmeme jeho dobré jméno. Napadá mě starý příměr o roztrhané peřině, ze které se peří rozlétne do světa a už nikdy ho neposbíráme zpět a nedáme dohromady. Je skutečně někdy dobře při pohledu na druhého přimhouřit jedno oko a podívat se pozitivním pohledem. I to je půst.

Proto řekni lidem, které miluješ, že je miluješ. Dej jim najevo, že Ti na nich záleží, že jsou pro tebe výjimeční a důležití. Vyjádři to dřív, než bude příliš pozdě. Přijmi dar láskyplného pozvání víry, dokud je příhodný čas. Pamatuj si, že sklidiš, co zaseješ. Co vložíš do životů jiných, vrátí se do toho Tvého.

Srdečně Vás všechny bez rozdílu, věřící kteréhokoliv vyznání, hledající i nevěřící, zveme na tato sváteční setkání ve společenství Církve československé husitské ve Křtinách v sále restaurace „**U Farlíků**“:

- na Zelený čtvrtek **29. března v 15:30** hodin, památka ustanovení Večeře Páně.
- na Velikonoční pondělí **2. dubna v 15:30** hodin, pouť s učedníky do Emauz, kostelní pomlázka.

Krásně, ale také duchovně prožité velikonoce vám přeje

a na viděnou se těší Martin Kopecký,
farář Církve československé husitské v Blansku.

Naše stránky: www.drevenykostelik.cz

Pravidelné bohoslužby se u vás konají každou 4. neděli v měsíci v 15:30 hodin.

Dvojitý výročí Eduarda Matyáše

Významná osobnost křtinských dějin, legionář Eduard Matyáš se narodil ve Křtinách před 130 lety a zahynul na Sibiři před rovným stoletím. Obojí výročí spadá do následujících týdnů a je pro nás vhodnou příležitostí připomenout si, kdo Eduard Matyáš byl.

Příjmení Matyáš není dnes ve Křtinách rozšířeno a ani v minulosti nebylo. Přinesl je k nám Eduardův otec Karel Matyáš, který se narodil na adamovském hamru, hamerníku Antonínu Matyášovi, původem ze Štěpánova. Do Křtin se Karel Matyáš přizemnil 10. května 1885, pojav za manželku Evžeenii Ježovou, z čísla popisného 55, za Spolkovým domem.

Novomanželé se usadili hned vedle nevěstina rodiště, v čísle 79.

O tři roky později, 2. února 1888 se manželům narodil syn Eduard Karel Matyáš, který v domě vyrostl a zapojil se spolu se svými vrstevníky do aktivního společenského života křtinské mládeže. Dnes by možná jeho potomci patřili ke křtinské chasě nebo by možná seděli v zastupitelstvu, kdyby do Eduardova osudu nezasáhla fatálním způsobem První světová válka.

O jeho předválečných osudech dovídáme se nejlépe z tenoučké brožurky, kterou vydal v roce 1935 na památku svého přítele a mladšího spolužáka ze studií Josef Bílý:

Eduard Matyáš narodil se 2. února 1888 ve Křtinách u Brna, v domě čís. 79. Otec jeho Karel je živ, byl dělníkem v Adamově, matka Evženie, rozená Ježová (zemřela r. 1922), byla dcerou poštovního posla a strážníka ve Křtinách. Sestra Anna, provdaná Opletalová, je nyní majetnicí rodného domu.

Studia konal Eduard od šk. r. 1900-01 na Prvním českém stát. gymnasiu v Brně, pokračoval v nich na gymnasiu v Mor. Ostravě, kde též maturoval 30. června 1910.

Výkonav potom zkoušku ze státního účetnictví, stal se úředníkem České vzájemné životní pojišťovny v Olomouci.

K vojsku povolán byl ve válečné době r. 1915. Jako jednorozční dobrovolník přidělen byl 2. setnině 8. pěšího pluku, bydlel v kasárnách dělostřeleckých v Nové ulici v Brně, dne 1. května byl již na cestě v Levici, domnívaje se, že asi pojedou na bojiště do Bosny. Dne 13. května píše jako kaprál 3/10 pochodové setniny pěšího pl. 77 Filipa vévody Wirtemberského z >Indie< v Slavonsku, ale 20. února 1916 jako praporčík podává o sobě zprávu z Jaroslavě v Haliči a dne 26. března z Přemyslu.

V červenci toho roku docházejí listky, jež mu tam posílali rodiče, zpět, s poznámkou, že Matyáš je >abgängig< - neznámý.

Ve skutečnosti byl kadet Eduard Matyáš 16. července 1916 zajat carskou armádou a následující rok strávil v zajetí v Bolchově, v Orelské gubernii, asi 300 kilometrů jihozápadně od Moskvy. Zpočátku to nebylo nijak zlé. Věnoval se zemědělským pracím, pomáhal ve mlýně a v poklidu venkovského života očekával konec války.

Jenže zprávy o Masarykově snaze vybudovat svobodné Československo pronikaly i k zajatcům, politická situace v Rusku se začala komplikovat a Matyáš, věren lásce k vlasti a svému přesvědčení, že za vznik republiky je třeba bojovat, opustil poklidný život zajatecký a vstoupil do Československých legií. Kdy se tak stalo, nevíme, ale od toho okamžiku věnoval veškeré úsilí agitaci mezi ostatními zajatci, aby i oni se přidali k legionářům.

Dne 28. března 1918 přišel Matyáš do Gubachy v Permské oblasti na Urale, kde opět agitoval ve prospěch legií mezi tamními zajatci. Jenže ve stejné době došlo k ozbrojenému konfliktu mezi legionáři a rudými gardisty. Pro Matyáše vznikla uprostřed oblasti, ovládané gardisty, kritická situace. Patrně by se mu podařilo pozornosti gardistů uniknout, jenže jeden z českých zajatců, s nimiž Matyáš hovořil, jakýsi František Páv, udal Matyáše místnímu rudému komitétu, který po něm nechal ihned pátrat. Matyášovi se podařilo odcestovat do Kiselska a několik dní se tam skrýval. Pak se pokusil dostat do Permu, kde se doufal opět setkat s legionáři. Přesto, že byl velmi nápadný, odmítl svléknout legionářskou uniformu, kterou nosil a vyměnit ji za méně nápadný civilní oděv. Krátce nato byl zajat a dopraven zpět do Kiselska. Tam byl vyslýchán a po několika dnech bez soudu popraven. Podle kusých zpráv spoluvězňů byl několika ozbrojenými muži odvezen do lesa za město. Tam jej zavraždili a tělo patrně svrhli do některé z místních opuštěných uhelných šachet. Přesné datum Matyášovy smrti se zjistit nepodařilo.

Většinu těchto informací se podařilo zjistit díky československým zajatcům, kteří se s ním krátce před smrtí setkali v oblasti Kiselska a pak se vrátili domů na základě Brest-Litevského míru. Fotografii Matyáše ve stejnokroji poručíka 3. pluku československých legií, který se mu stal osudným, propašoval s nasazením života do Čech Josef Brabec z Katovic u Strakoníc a zaslal ji Matyášovým rodičům do Křtin, spolu s klíčovými údaji o posledních dnech jejich syna.

Dne 22. září 1935 byla na Matyášově rodném domě číslo 79 odhalena pamětní deska pod záštitou divizního generála Antonína Hasala, dále čestného občana Křtin MUDr. Vladimíra Kubeše a obecního zastupitelstva. Deska vydržela na svém místě jen pár let. Po ovládnutí republiky Hitlerem musela být odstraněna. Na novou instalaci si musela počkat půl století, do 27. října 1990. Toho dne v 16:00 odpoledne byla deska znovu instalována na své místo a visí tam už sedmadvacet let. S čtyřmi léty prvorepublikovými je tam tedy o rok déle, než trval Eduardův život.

Poselství, které nám Eduard Matyáš zanechal, je jednoduché: Je-li třeba za svou vlast bojovat, bojuj, je-li třeba za ni položit život, polož. Dnes, o sto let později, by to mělo platit stejně, jako tenkrát. Smutným paradoxem je, že podíl na jeho smrti nese i jeho krajan, který také mohl za svou vlast bojovat, zvolil však raději pohodlnější cestu zrady.

Petr Švenda

Historie věžních hodin III. - vrtochy

S historií křtinských věžních hodin se rozloučíme několika postřehy ze současnosti. Hodinový stroj je komplikovaný mechanismus, který dokáže stále znovu překvapovat mimořádnými událostmi, které jako by si s nekonečnou fantazií vymýšlel nějaký škodolibý hodinářský skřítek.

Mezi padesáti ozubenými koly, kolečky a různými táhly a převody se každou chvíli odehraje nějaký problém, který vyžaduje okamžitý zásah obsluhy. Zde je pár příkladů:

Čas od času nastane z různých důvodů ve věži výpadek proudu. Mechanický stroj dokáže pak bez elektrického natahování přežít více, než 13 hodin. Nakonec ale závaží dosednou na dno pětimetrové šachty a hodiny se přece zastaví. Ruční natažení představuje pak tři tisíce otáček klikou, umístěnou na boku hodinové skříňě.

Když jednou v zimě "ochraptěl" čtvrt hodinový cymbál a místo vzorného bití vydával jen jakýsi tupý zvuk, musel jsem za velmi nevlídného počasí vyšplhat do promrzlého "domečku" na špici věže a oklepat z cymbálu několik kilogramů ledu, který tam nalepila předchozí sněhová vánice.

Mnozí z vás si v průběhu roku 2015 možná povšimli, že hodiny občas zničeho nic vykazovaly několikaminutové zpoždění. Musel jsem vždy vystoupit do věže a čas ručně upravit. Za pár dní se chyba objevila znovu. Elektronické zařízení žádnou poruchu nehlásilo a i kdyby automat nefungoval, trvalo by několik týdnů, než by hodiny nabraly třeba osmiminutové zpoždění. Jenže tohle zpoždění vzniklo během jediného dne. Kdyby se hodiny na těch několik minut zastavily, nedokázaly by se již samy rozběhnout. Byla to naprostá záhada.

Teprve po několika měsících bádání, úvah a kontrol stroje i elektroniky, jsem odhalil překvapivou příčinu: nedlouho předtím přestaly ve věži z neznámého důvodu hnízdit poštolky, které do té doby obývaly prostor za ciferníky. Ve stejné době se proto na křtinské věži zalíbilo holubům a ti se naučili vždy ve tři čtvrtě, když je velká ručka hodin vodorovně, na ní hřadovat. A pokud jich tam usedlo více najednou, nepatrná váha jejich těl stačila k tomu, aby prošlápli ručku o několik minut zpět. Zpoždění bylo rázem na světě. Usedali na ni i ve čtvrt, kdy by ji měli naopak posunout vpřed, ale v tomto směru kladly hodiny tužší odpor, takže se jim to nikdy nezdařilo. Pokusil jsem se hodiny proti prošlápnutí zabezpečit, ale první pokus dopadl katastrofálně: zrovna když jsem o dovolené putoval po hřebeni Jeseníků, zastihla mne telefonická zpráva, že hodiny stojí. Zabezpečení se zaseklo. Nedalo se nic dělat, musel jsem dovolenou přerušit a vrátit se urychleně domů. Služba je služba.

Nakonec jsem hodiny proti prošlápnutí zabezpečil úspěšně, boj s holubou však pokračoval dál. Kolem věže kroužilo tehdy hejno, čítající kolem stovky jedinců. Obsadili krovky věže, kaple Svaté Anny i Spolkového domu.

Velkoprodukci potomstva a guána začali vybavení věže nemilosrdně ničit. Nejprve zničili osvětlení hodin, když prostupem za ciferníky vletovali dovnitř i ven a hřadovali na vyhrátých krovech. Jindy holubi shodili prkno, opřené o zeď ve věži tak nešťastně, že zablokovali rozvod k ciferníkům a hodiny se opět zastavily.

Nejbizarnější útok, který hodinový stroj na několik hodin úplně zastavil, se odehrál na podzim 2015. Stroj byl tak důkladně zablokován, že nešlo ani ručně nastavit správný čas. Všechno se zdálo být v pořádku, ale hodiny se ani nehnuly. Teprve po dlouhém pátrání jsem zjistil, že jakýsi holubí kamikadze usedl za pět minut dvanáct na východní ciferník tak nešikovně, že uvízl ve škvíře mezi oběma ručkami a tam chcipl. Přestříhnout jej hodinový stroj nedokázal a tak se zablokoval.

Jiný holub zabloudil až do skříně s hodinami, poškodil několik drátů elektroniky a nakonec také chcipl, protože nenašel cestu ven.

Nebylo zbylí, holuby bylo třeba z věže vystřadit. Nejprve jsem utěsnil pletivem prostupy za ciferníky a vyhnal je tak z podkroví věže. S Tomášem Zedníčkem jsme si pak udělali půldenní velmi nepříjemnou brigádu a vymetli odtud několik velkých pytlů holubího guána a koster. Holubi ale dál hřadovali o patro níž, ve zvonici. Nastoupil tedy klempíř Luboš Navrátil z Habruvky a zakryl nakonec pletivem velké dřevěné žaluzie zvonice. Podobně bylo utěsněno podkroví kaple Svaté Anny i Spolkového domu. Teprve to zabralo. Počet holubů, kteří se stále ještě kolem věže pohybují, se dramaticky snížil zhruba na desítku. Dnes jich sedává na kostelních římsách asi dvacet. Stále se ještě pokoušejí hnízdit za ciferníky, ale marně. Pravidelné kontroly jim to znemožňují. Zkusil jsem tedy provizorní zabezpečení proti prošlápnutí ručiček odstranit. Nějakou dobu to fungovalo, ale holubi na to přišli. Musel jsem zabezpečení vrátit.

Obec pořídila nové osvětlení ciferníků. Nějakou dobu to vydrželo, ale dnes už zase dva ze tří ciferníků nesvítlí a budou vyžadovat opravu.

Zatím poslední vrtoch nastal v den uzávěrky tohoto Zpravodaje. Nečekané dlouhodobé mrazy způsobily pokles teploty u hodinového stroje hluboko pod bod mrazu a hodiny se zastavily právě v okamžiku, kdy jsem rehabilitoval se sádrou na noze po operaci achillovky. Nezbylo mi, než zatnout zuby a vyskákat těch 174 točitých schodů po jedné noze nahoru i dolů. Tolik těch schodů ještě nikdy nebylo, to mi věřte.

Inu, jsem zvědav, čím nás hodiny překvapí příště. Jistě pak někdo přijde se stížností, že mu ujel autobus, protože spoléhal na věžní hodiny a ony zrovna trucovaly. Nestává se to příliš často, ale pro mne jsou takové stížnosti vyznamenáním. Ukazují totiž, že starost o hodiny má smysl. Kdyby mi nikdo nenadával, znamenalo by to, že hodinám nikdo nevěří a nespolehá na ně. K čemu by pak byly?

Petr Švenda

Obnova křtinského kroje zdárně probíhá

Přinášíme radostnou zprávu. Díky úsilí celého týmu a usilovné práci švadlen se povedlo ušít čtrnáct párů nových křtinských krojů. Společně s krojem, který byl představen v srpnu 2017, můžeme na dalších hodech obléct „do křtinského“ celkem patnáct stárek a stárků.

A kroje vypadají vskutku nádherně. Hlavně ty dívčí, které mají různé barvy brokátových sukní i kordulek. Při přebírání hotových krojů od švadlen si holky nemohly vybrat, který kus se jim líbí více. No, bude to před dalšíma hodama mela.

Touto cestou opět děkujeme všem dárcům a sponzorům, zejména Městysu Křtiny (170.000 Kč), Jihomoravskému kraji (142.000 Kč) a Nadačnímu fondu AVAST (50.000 Kč). Zároveň děkujeme hlavním tahounům obnovy Jiřímu Pindřákovi mladšímu a Richardu Zavadovi, kteří strávili nespočet hodin tvorbou konečné podoby obnoveného kroje či zajišťováním výroby.

Ušitím těchto krojů však projekt nekončí. Vždyť chasy je kupa a ideální je mít těch krojů alespoň šestnáct, lépe dvacet. Pokud chcete obnovu podpořit, stačí zaslat dar na oficiální účet veřejné sbírky č. 115-5122510247/0100. Pro představu, cena krojového páru (jeden ženský a jeden mužský kroj) se nyní pohybuje okolo 25.000 Kč.

Množí se dotazy, zda si kroj lze nechat ušít soukromě. Budeme rádi, když se kroj rozšíří mezi občany Křtin tak, jak je to běžné v oblastech, kde nebyla tato tradice přerušena. Kvůli náročnosti celého šití plánujeme po oficiálním uvedení krojů shromažďovat objednávky. Podle množství zájemců domluvíme další postup a časový harmonogram.

Už se nemůžeme dočkat, až veřejnosti ukážeme všechny hotové kroje, ale chvíli to ještě potrvá. Nyní musíme zajistit ještě množství věcí, například drobné součásti (opasky, kapesníčky atd.), škrobení atd. Proto mějte strpení a pečlivě sledujte Křtinský zpravodaj, kde vás budeme informovat o dalším vývoji.

Za tým obnovy kroje sepsal

Petr Zapletal

Pozn. red.: Příspěvek dorazil do redakce doslova několik minut před půlnocí, představující uzávěrku tohoto čísla Zpravodaje, takže jsme jej málem nevydali. Jistě zaujal netoliko Křtinskou chasu, ale i každého, kdo někdy sám, třeba před léty, oděl lidový klobúk a nasoukal se do beznadějně úzkých a malých holínek, aby okusil aktivní účasti na hodovém veselí. A možná zaujme i ty mladé, kterým jsou holínky a klobúk dosud velké. Však i oni dorostou. Už se také objevil dotaz těch starších: nešlo by jako alternativu k celému kroji navrhnout jednoduchý kabát s klobúkem, který by jako symbol příslušnosti k hodové chase mohli obléci netančící pamětníci?

Nahoře:

*Odvěká dělba údělu
v praxi:
čtyři ogaři řeší dvě pentle
do klobouku,
zatímco cěrky musí
přebrat desítky
všemožných vzorů.*

Vlevo:

*Nakoupeno est.
Asi za sto tisíc.*

Mistra kloboučnického jen tak nepotkáte a při práci na křtinských kloboucích tuplem ne.

Hotovo. První část hodové chasy už nemusí tančit nahá.

Vzpomeňme na květnové dny 1945

Poté, co blížící se ruská armáda zahájila celodenní ostřelování a bombardování německého vojska, ustupujícího Křtinami, uchýlili se občané do sklepů, jeskyní a lesů. Tam jsme pobýli téměř 10 dní, poněvadž nenadále ostřelování i bombardování, které neustále hrozilo, bylo velmi nebezpečné. Až přišel 8. a 9. květen. V noci z 8. května došlo k nezdařené detonaci silničního mostu nad křtinským potokem a trvalému odsunu německého vojska směrem na Blansko. Probleskovaly zprávy - nám neuvěřitelné - o příměří, ba dokonce o míru, které nebylo možno ověřit, protože nešla elektřina, ani telefon. A 9. května v brzkém dopoledni objevil se na silnici ruský jezdec na koni s dotazem "gdě german?". Občané ho ujistili, že v noci definitivně odtáhl a v zápětí projížděli již Křtinami ruští jezdci na koních, pochodovali pěší vojáci a za nimi rumunské vozatajstvo. Nezastavovali se a pokračovali za prchajícími německými vojáky. Pro nás to byl skutečný mír a osvobození - z krytů jsme spěchali do poškozených domovů, vzdýt' za tu dobu téměř čtrnácti nebezpečných dnů vyhořelo nebo bylo poškozeno několik stavení a zabiti dva křtinští občané. Ale byli jsme neskonale šťastni, že jsme válku a frontu přežili. Křtiny byly osvobozeny.

Dr. Zdeněk Opletal, emeritní kronikář

- o -

Znáte tyto zajímavosti o naší obci?

Víte, že ve Křtinách byly velkou dobu v provozu dva lomy? Ten první se nachází po levé straně silnice hned za obcí směrem na Adamov a říká se mu Mramorka. Založil jej v polovině osmnáctého století opat Kryštof Matuška. Těžil se v něm kvalitní červenohnědý mramor, který byl využit při stavbě kostela. Na těžbě se podíleli italsí kameníci. Po vytěžení mramoru se dál lom užíval jako zdroj vápencového šterku na stavbu silnic a železnice v údolí Svitavy. Za první světové války zde byli nasazeni utečenci ze severní Itálie. Po válce ještě nějakou dobu provozoval lom Antonín Polák z Březiny, ale jeho význam upadal, až provoz skončil úplně. Nyní si lomu málokdo všimne, poněvadž je zarostlý hustými křovinami a lesem.

Druhý lom měl název Drtič a nachází se na opačném konci obce, po levé straně silnice směrem na Jedovnice. V něm se kvalitní droba zpracovávala na posypový silniční šterk ještě do nedávna. Jeho provoz, zejména časté odstřely, bylo slyšet i v obci. Dnes je dno a stěny opuštěného lomu domovem chráněných rostlin a živočichů.

Oba tyto lomy skýtaly zaměstnání místním obyvatelům.

Dr. Zdeněk Opletal

Hájenska v Josefově

Hájenska v Josefově, se stodolami, podpírajícími lesní stráň, stoupající vzhůru přes Blatiny na vrch Vyškůvku a s hospodářskými přístavky, vmáčknutými pod skalním převisem, stojí zešířena s valbovou střechou

vraženou hluboko do oken na křižovatce dvou cest a dohlíží na litinový křížek. Za staletí, která kolem ní přeletěla, se změnilo mnoho věcí, kamenitá cesta, po které kráčeli poutníci směřující do křtinského chrámu se napřímila a změnila na asfaltovou silnici, litinový křížek musel silnici ustoupit

a změnit své místo. Také hájenka nebyla vždycky hájenkou a musela se přizpůsobit potřebám svých obyvatel.

V roce 1723 byla zrušena liechtensteinská sklárna v Olomučanech a v roce 1724 byla na křižovatce v Josefově zbudována nová Josefovská sklárna. Dnes nevíme, zda budovy současné hájenky a přilehlé usedlosti Zavadilka, dnes již neexistující, byly součástí vlastní sklárny nebo zda jenom stály na jejím pozemku. Podle dekretu Josefa Jana Adama z Liechtensteina ze 4. října 1724 měla sklárna vyrábět pro potřeby všech liechtensteinských panství včetně rakouských hlavně zelené obyčejné sklo a dále sklo pro kostely a stavby. Avšak v roce 1748 přebírá správu panství Josef Václav Vavřinec Liechtenstein, který se podílí na vojenské reformě rakouské armády a tak už na konci roku 1747 výroba skla ustupuje železářství a zbrojní výrobě a zůstává zde zachována nadále už jen draslárna s výrobou potaše.

Výroba skla, železářský hamr a tavímy železa orientované na výrobu zbraní však nebyly jediné liechtensteinské podniky založené v pustém Josefovském údolí. V polovině 18. století zde pracují dva prachové mlýny na výrobu černého střelného prachu pro potřeby rakouské monarchie, které mají úzkou vazbu s chalupou na křižovatce dvou cest.

Chalupu s historií sklárny a salajny obývají bratři Josef a Mikuláš Komárkovi, označovaní jako prachoví mistři a podle písemných dokladů již v roce 1749 provozují při tomto popisaném čísle prachový mlýn. Prachové

mlýny byly lehké dřevěné budovy postavené mimo obydlí osady při potoce, využívající vodní energii pro pohánění kamenných válců, mezi kterými se drtila směs práškového draselného ledku, síry a dřevěného uhlí, po navlhčení vodou se směs lisovala, znovu drtila a prosívala. Vyrobený střelný prach se sypal do dřevěné černožlutě natřené truhly s císařským orlem a jednou za týden se odvážel do erárního skladu v Brně za přísných bezpečnostních podmínek. Výroba střelného prachu byla velmi nebezpečná a snadno mohlo dojít neopatrností k jeho vznícení a výbuchu. Tyto nehody se nevyhnuly ani prachovým mlýnům v Josefovském údolí.

Po úmrtí Mikuláše Komárka roku 1773 se jeho vdova Kateřina provdala za Františka Kotase z Olomučan, který již dříve pracoval v Komárkově mlýně jako prachový tovaryš. František převzal roku 1774 chalupu i s výrobou střelného prachu a úspěšně pokračoval ve vedení živnosti. Později přikoupil od vrchnosti blízkou chalupu v Josefově a také při tomto domě byl zřízen druhý prachový mlýn. Chalupu na křižovatce převzal po jeho smrti v roce 1812 vlastní syn Dominik a druhá chalupa v Josefově připadla za vlastního přijatému synovi Vojtěchovi, ten však roku 1816 zanechává výroby prachu. Dominik Kotas s manželkou Annou, rozenou Macháčkovou, z Babic nad Svitavou, měli v chalupě na křižovatce celkem pět dětí, dvě dcery a tři syny. Dominik vede mlýn až do své smrti v roce 1833, kdy ve svých 45 letech umírá na tuberkulózu. Jeho syn Pavel Kotas s manželkou Annou přebírá chalupu a prachový mlýn v roce 1849. Nákladem manželů Kotasových byl postaven v roce 1866 na rozcestí litinový křížek, který chalupa hlídá do dnešních dnů. Po smrti Pavla Kotase roku 1879 zůstává na chalupu i vedení provozu Kotasova mlýna jako poslední sama Anna Kotasová. V červnu 1903 přechází vlastnické právo domu na dceru Františku, provdanou Záviškovou, která již v červenci téhož roku prodává dům knížeti Janu z Liechtensteina a tak se chalupa na křižovatce cest po skončení výroby střelného prachu mění na liechtensteinskou hájenku. Ta však byla 8. 10. 1921 zabráná na základě zákona o zabránění velkého majetku pozemkového ze dne 16. 4. 1919 č. 215 Sb. a stává se majetkem Československého státu, který v roce 1922 při řešení pozemkové reformy liechtensteinských staků přiznal Lesní statek Adamov i s hájenkou Vysoké škole zemědělské v Brně. Lesní statek mění své jméno na Školní statek Masarykův les (1931), Školní lesní závod (1950), Školní lesní podnik Křtiny (1970) až v současné době na Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny. Hájenka zůstává v jeho majetku, postupně byla přebudována na dvouhájenku se dvěma samostatnými byty. Jeden byt obýval hajný polesí Habruvka a druhý obývali kočí nebo lesníci stejného polesí.

Hájenka zažívá dobré i horší časy v meziválečném období a se svými obyvateli prožívá i další těžká válečná léta, která přichází. Jak nástup Adolfa Hitlera prožívali její lidé, dokládá nápis na trámu střešního krovu, datovaný dne 13. 9. 1938, který je reakcí na útočný projev Adolfa Hitlera proti Československu na sjezdu NSDAP v Norimberku, který byl vyslán v přímém přenosu rozhlasem. Hitlerův projev požadoval právo na sebeurčení pro sudetské Němce a byl prakticky výzvou ke krvavému otevřenému povstání v československém pohraničí v noci z 12. na 13. září uvedeného roku. Toto datum je některými historiky také uváděno jako skutečný začátek druhé světové války.

Vzkaz napsaný na trámu, který hájenka uchovala po celou válku do dnešních dní, nese zcela jednoznačnou odhodlanou odpověď na tragické události: My se však nelekne, Hitlere, čalouníku!

Obyvatelé hájenky se střídali, až teprve na počátku 21. století zůstala hájenka několik let neobsazená. Dům, který je prázdný a nevyužitý, začíná bez údržby chátrat a stává se smutným domem, zahrada zarůstá náletovými dřevinami, zub času pracuje na střešních krovech stodol, stáje a chlév bez koní a hospodářských zvířat se stávají jenom odložištěm nepotřebného a vzpomínkou na lepší časy. Nakonec byla hájenka v roce 2007 prodána do soukromých rukou.

Dnes už zase hájenka poskytuje útočiště a domov svým lidem a zvířatům, stojí zešíroka rozkročená na křižovatce dvou cest, dohlíží na litinový křížek, občas se podivuje světu kolem sebe a rychlosti motorkářů a možná vzpomíná. Ale zcela určitě, když je ta správná měsíční noc, vyhlíží bílého býčka, který vychází podle legendy z Býčí skály a nahlíží do osvětlených oken, zda je uvnitř všechno v pořádku. Že je to jen legenda? Můžete si to myslet, ale hájenka v Josefově ví své.

Dana Dvořáková

Zdroje:

Adamov v prvé polovici XIX. století, Vrchnostenská gruntovní kniha, Vlastivědné zprávy z Adamova a okolí, XIV, číslo 1, 1970

Merta Jiří: Prachové mlýny v Josefovském údolí, Archeologia technica 20

Páral Karel: Prachové mlýny v Josefově. Vlastivědné zprávy z Adamova a okolí, 1963

Golec Martin: Historie barokní sklárny v Josefově, 2013 (www.byciskala.cz)

Merta David: Olomučanské sklárny, 2013 (www.archaiabrno.org)

Pozemková kniha komplexně uzavřeného katastrálního území Babice, Katastrální úřad pro Jihomoravský kraj

Mapy stabilního katastru Moravy a Slezska, Moravský zemský archiv (MZA) v Brně a Ústřední archiv zeměměřicství a katastru (ÚAZK)

Dovětek redakce: Krásný článek ing. Dany Dvořákové, CSc. vznikl na zakázku redakce Křtinského zpravodaje, speciálně pro naše čtenáře. Josefov, německy Josephs Thal, nebo také Žleb, je opředen neobyčejně bohatou a spletitou historií, s blízkým vztahem ke Křtinám, takže by nás, Křtiňáky měl zajímat. Když jsem před časem požádal obyvatele vzorně opravené josefovské hájovny, aby mi do zpravodaje napsali příspěvek o historii jejich domu, očekával jsem, že budu odmítnut a dlouho to tak vypadalo. Až mi najednou počátkem února přistál článek v poště.

Do roku 1762 byl Josefov součástí křtinské farnosti, takže i osobní kontakty byly mnohem užší, než dnes. Stával také pod sklářskou hutí vodní mlýn. Jeho dlouholetý mlynář Kašpar Opluštěl, který mu vládl od roku 1747 více, než třicet let, byl ve Křtinách jako doma a stal se kmotrem spousty dětí, narozených v Josefově a okolí (křtinské matriky jej v různých rolích vzpomínají 113 krát).

Podobně lze vzpomenout dávnou prtetu dnešního místostarosty Emila Páska, Annu Páskovou, která se provdala v roce 1723 za josefovského skláře Jiřího Korgera a po své smrti byla pochována v kapli Svaté Anny ve Křtinách.

Daně Dvořákové děkuje Petr Švenda

FEJETON

Viníci

Oblíbenou kratochvílí dnešní společnosti je hra na hledání viníků. Jejím základním rysem je neutuchající přesvědčení, že všechno, co se v životě přihodí, musí mít nějakého viníka. Že by jenom tak sama od sebe nastala nějaká událost nebo situace, za niž vůbec nikdo nemůže, to do naší hry na viníky vůbec nezapadá, takže i kdyby to byla jen čirá vůle boží, raději tomu říkáme boží trest.

A tak vymýšlíme stále složitější pravidla, jak se pozná viník a jak obět'. Říká se tomu zákonodárství a budí to někdy dojem loterie. Nezřídká se potom stává, že třeba oba řidiči, kteří se ocitli se svými automobily v tutéž nesprávnou chvíli na tomtéž nesprávném místě, společně čekají, až nějaký odborník po dlouhém bádání vylosuje, který z těch dvou je zlovolný padouch a kdo nebohý poškozený. Když jde o pár plechů, je to pořád jenom hra. Horší je, když se hraje o kriminál nebo o život.

Neméně oblíbená loterie zkoumá, kdo může za počasí. Zvláštností této hry je fakt, že viník je vždy dopředu znám: v televizi za to mohou meteorologové, kteří špatně předpovídali, mimo obec správa silnic, která opět nebyla na zimu připravena a v dědině starosta, který nekoná. Hraje se o to, kdo na ně ukáže přísnějším prstem.

Letošní zima stála opět za pendrek, ale oproti předchozím si přece jen připravila několik zpestření v podobě sněhových kalamit a aktuálních mrazů. Starosta konal, hlavní cesty se v mezích možností celkem rychle dostaly jakž takž do provozuschopného stavu. Předmětem hry se proto stala horní část Bukovského kopce, která se udržuje jen omezeně.

Stěžovatelé měli jasno: může za to starosta. Kdyby to byl jejich starosta, vypráskali by ho z radnice. Smůla je jen v tom, že jsou oba stěžovatelé přespolní, takže ho vypráskat nemohou.

Co se týče Velkého kopce, realita je taková, že existuje celkem pět domů, jejichž dostupnost je na této cestě závislá. Všechny byly postaveny o něco později, než kopec, takže jsou nedostupné, abych tak řekl, od narození a nikoli starostovou vinou. Netroufl bych si osudy obyvatel těchto domů komentovat, kdybych nebyl jedním z nich. Svůj dům jsem stavěl s vědomím, že bude v zimě nedostupný a proto si nestěžuji. Jsou zkrátka dny, kdy se domů autem nedostanu.

Dříve nebyla cesta sjízdná ani v létě. V hlubokých korytech, vymletých vodou, se udržely jen traktory a terenní vozidla. Teprve v polovině osmdesátých let byla péčí MNV cesta vyasfaltována až nahoru, čímž se stala sjízdnou alespoň v létě. V zimě je to ovšem horší. Je natolik strmá, že ji v podstatě udržovat nelze.

Jistě, lze zaplatit traktor s pluhem, který ji odhrne, čímž se z ní stane vražedná skluzavka. Tu lze jistě posypat šterkem. Pak ale stačí, aby připadly dva centimetry sněhu a jsme zase na začátku, třeba i několikrát denně. Peníze z obecní kasy se sypou a sypou a když pak ráno potřebujeme odjet do práce, stejně je cesta zase zasněžená.

Jenže takhle viníka nenajdu. Zvláště, když si uvědomím, že cesta se neudržovala nikdy, ani za socialismu, ani za kapitalismu. Její údržba nebyla nikdy volebním tématem a ani dnešní starosta nám ve svém předvolebním programu údržbu kopce nesliboval. Těžko jej tedy obviňovat, že nekoná.

Jsem sice ve věci údržby Kopce skeptický, ale doba se mění a technologie také. Co bylo nesjízdné před třiceti lety, může být sjízdné dnes, jako třeba silnice ve Vlčenci. Proto je legitimní, budou-li ti z nás, kterých se to týká, s vedením obce o režimu údržby Kopce vyjednávat. Neumím si ale představit, že by řešením bylo hledání viníka.

Oběma přespolním stěžovatelům lze tedy doporučit, aby si svého starostu dle libosti vypráskali. Našeho ať laskavě přenechají nám. Já jsem si po létech zimního parkování dole na náměstí a nošení nákupu v ruce, musel našetřit na auto s náhonem na všechny čtyři. I tak jsou dny, kdy auto nahoru nevyjede. Kdybych hrál hru na viníka, mohl bych rozdíl v ceně auta zkusit vyúčtovat starostovi: kdyby konal, stačil by mi starý Favorit.

Petr Švenda

Zpravodaj vyšel nákladem 330 ks. Občanům Křtin je zdarma distribuován do poštovních schránek. Svoje příspěvky a náměty zasílejte na e-mailovou adresu zpravodaj@krtiny.cz, případně doneste na ÚM Křtiny osobně. Uzávěrka příštího čísla je **15. července 2018**.

Za věcnou správnost příspěvku odpovídá autor. Redakční rada si vyhrazuje právo příspěvku dle potřeby krátit, případně stylisticky upravit nebo nezveřejnit. Vydává Komise pro informatiku Zastupitelstva městysu Křtiny.

Šéfredaktor: Petr Švenda. Tisk: Tiskárna Brázda. Registrováno MK ČR E 20584.